

Μπορούν τα σχολεία να βοηθήσουν στην ενσωμάτωση των μεταναστών;

- Μόνο σε ορισμένες χώρες το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών μαθητών στα σχολεία σχετίζεται με χαμηλότερες επιδόσεις των μαθητών - και η σχέση αυτή εξηγείται κυρίως από το υψηλό ποσοστό μαθητών από μη ευνοημένα περιβάλλοντα στα σχολεία αυτά.
- Οι μετανάστες μαθητές από την ίδια χώρα καταγωγής και με παρόμοιο κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο συχνά έχουν διαφορετικές επιδόσεις στα διάφορα σχολικά συστήματα.
- Υπάρχει στενή σχέση μεταξύ των επιδόσεων των μεταναστών στο σχολείο και των αποτελεσμάτων τους στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας ως νεαροί ενήλικες.

Δραματικές σκηνές με μετανάστες στην άγρια θάλασσα που προσπαθούν να διασχίσουν τη Μεσόγειο ή άλλων που σκαρφαλώνουν πάνω από συρματοπλέγματα, έχουν γεμίσει τις οθόνες της τηλεόρασης και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης τους τελευταίους μήνες. Η συζήτηση για το αν και πώς θα δεχτούμε αυτούς τους μετανάστες έχει μέχρι στιγμής επικεντρωθεί στη φύλαξη των συνόρων και στις πολιτικές εισδοχής. Ωστόσο, η κρίση αυτή θα πρέπει επίσης να αποτελέσει μια ευκαιρία για να επανεξετάσουμε την πολιτική ένταξης, διασφαλίζοντας ότι οι μετανάστες θα έχουν μια δίκαιη ευκαιρία να γίνουν παραγωγικοί πολίτες. Το PISA δεν μπορεί ακόμη να παράσχει πληροφορίες για τους μαθητές των τελευταίων μεταναστών - ωστόσο, τα δεδομένα του 2012 δίνουν σημαντικά διδάγματα για το τι μπορούν να κάνουν τα σχολεία για να βοηθήσουν τους νεαρούς μετανάστες να ενσωματωθούν στις νέες τους κοινότητες.

Υπήρξε αύξηση των μαθητών που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό, αλλά αυτή η αύξηση επικεντρώθηκε κυρίως σε λίγες χώρες.

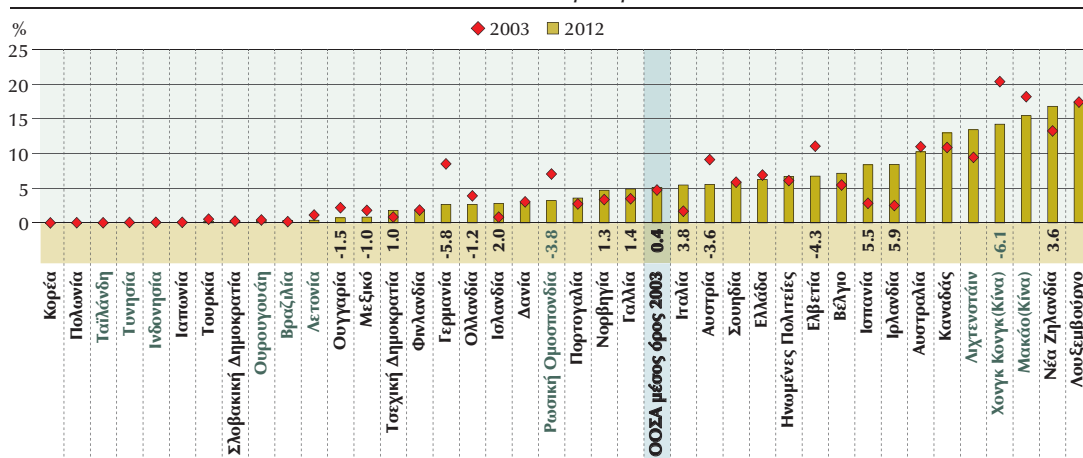
Τα στοιχεία από το PISA βοηθούν να διακρίνουμε τους μύθους από τα γεγονότα σχετικά με το πώς αποδίδουν οι μετανάστες στο σχολείο και πώς επηρεάζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα. Ο πρώτος μύθος είναι ότι η μετανάστευση προς τις χώρες του ΟΟΣΑ έχει αυξηθεί δραματικά τις τελευταίες δεκαετίες. Τα δεδομένα δείχνουν μια πιο διαφοροποιημένη εικόνα. Πρώτον, η αύξηση του αριθμού των μαθητών που γεννήθηκαν στο εξωτερικό έχει συγκεντρωθεί σε έναν μικρό αριθμό χωρών. Το ποσοστό των 15χρονων μαθητών που είναι πρώτης γενιάς μετανάστες (αλλοδαποί μαθητές των οποίων οι γονείς είναι επίσης αλλοδαποί) αυξήθηκε κατά 0.4 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, μεταξύ 2003 και 2012. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε κατά 6 περίπου ποσοστιαίες μονάδες στην Ιρλανδία, 5.5 ποσοστιαίες μονάδες στην Ισπανία και 4 ποσοστιαίες μονάδες στην Ιταλία. Δεύτερον, σε άλλες χώρες όπως ο Καναδάς, το Λουξεμβούργο και οι Ηνωμένες Πολιτείες, η αλλαγή του προφίλ του μαθητικού πληθυσμού ήταν κυρίως αποτέλεσμα της αύξησης του αριθμού των μεταναστών δεύτερης γενιάς (μαθητές που γεννήθηκαν στη χώρα αξιολόγησης αλλά οι γονείς τους είναι αλλοδαποί).

Τα μεγάλα ποσοστά μεταναστών σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα δεν επηρεάζουν απαραίτητα τις επιδόσεις των μαθητών.

Ένας δεύτερος μύθος υποστηρίζει ότι, πάνω από ένα ορισμένο όριο, ένα μεγάλο ποσοστό μεταναστών μαθητών επηρεάζει αρνητικά την απόδοση ενός εκπαιδευτικού συστήματος. Ωστόσο, τα στοιχεία από το PISA δείχνουν ότι, σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, δεν υπάρχει σημαντική συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού των μεταναστών μαθητών και των επιδόσεων των μαθητών.

Μεταβολή μεταξύ 2003 και 2012 στο ποσοστό των μεταναστών μαθητών πρώτης γενιάς

Ποσοστό μαθητών

Σημειώσεις: Παρουσιάζονται μόνο χώρες και οικονομίες με συγκρίσιμα στοιχεία από το PISA 2003 και το PISA 2012.

Η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ 2003 και 2012 στο ποσοστό των μαθητών μεταναστών πρώτης γενιάς εμφανίζεται πάνω από το όνομα της χώρας/οικονομίας. Εμφανίζονται μόνο οι στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ 2003 συγκρίνει μόνο τις χώρες του ΟΟΣΑ με συγκρίσιμα στοιχεία από το PISA 2003.

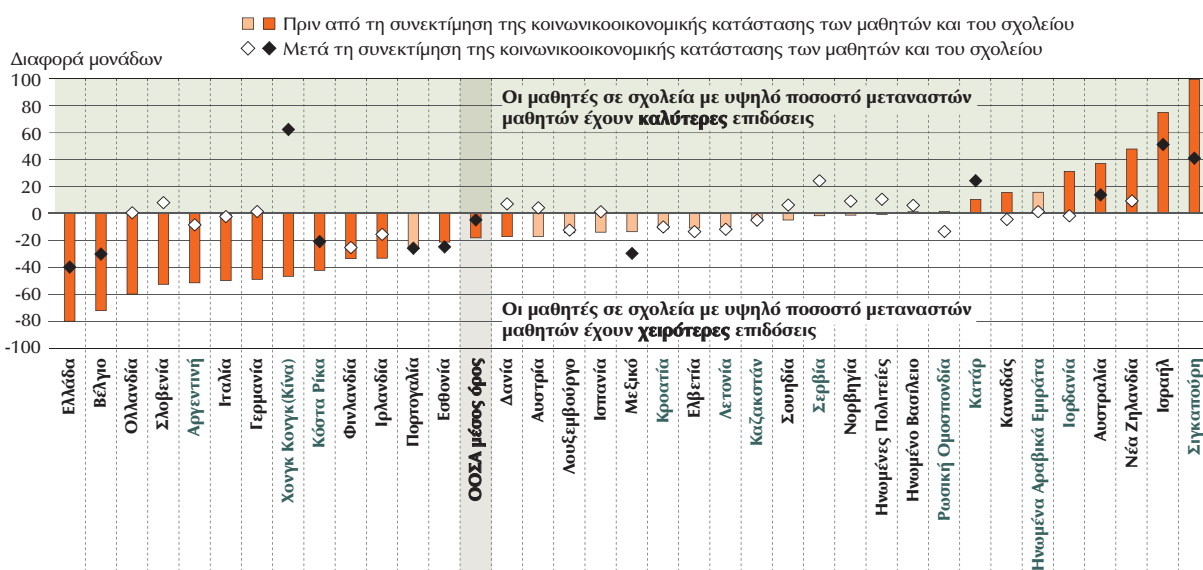
Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται με αύξουσα σειρά ως προς το ποσοστό των μαθητών μεταναστών πρώτης γενιάς.

Πηγή: OECD, PISA 2012 Database, Πίνακας II.3.4b. StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932964927>

Ισχυρότερη συσχέτιση με τις επιδόσεις από ότι το μεταναστευτικό υπόβαθρο των μαθητών έχει το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο, το οποίο παρατηρείται με μεγαλύτερη σαφήνεια στο εσωτερικό των χωρών. Τα σχολεία με μεγαλύτερα ποσοστά μεταναστών βρίσκονται συχνά σε φτωχές γειτονιές. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, για παράδειγμα, το 21% του συνόλου των μαθητών έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο, αλλά στα σχολεία με μαθητές από μη ευνοημένα περιβάλλοντα το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 40% των μαθητών.

Συγκέντρωση μη ευνοϊκών συνθηκών και οι επιπτώσεις της στις επιδόσεις των μαθητών

Διαφορά μονάδων στα μαθηματικά μεταξύ σχολείων με υψηλό ποσοστό μεταναστών μαθητών και σχολείων χωρίς μετανάστες μαθητές

Σημειώσεις: Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές σημειώνονται με πιο σκούρο τόνο.

Ως σχολεία με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών ορίζονται εκείνα στα οποία πάνω από το ένα τέταρτο των μαθητών είναι μετανάστες. Το μοντέλο περιλαμβάνει μια μεταβλητή που δείχνει αν ο μαθητής έχει μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται σε αύξουσα σειρά ως προς τη βαθμολογική διαφορά στα μαθηματικά μεταξύ των σχολείων με υψηλό ποσοστό μεταναστών μαθητών και των σχολείων χωρίς μετανάστες μαθητές, πριν ληφθεί υπόψη η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των μαθητών και των σχολείων.

Πηγή: OECD, PISA 2012 Database, Πίνακας II.3.9. StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932964927>

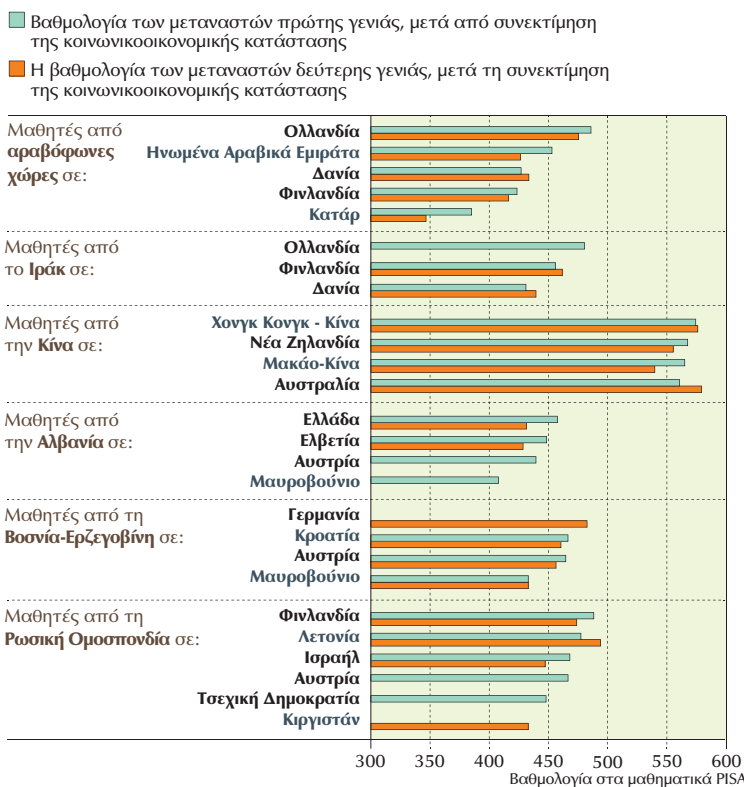

Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, οι μαθητές που φοιτούν σε σχολεία όπου περισσότεροι από το 25% των μαθητών είναι μετανάστες σημειώνουν 18 μονάδες λιγότερες στα μαθηματικά από ότι στα σχολεία χωρίς μετανάστες μαθητές. Οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των δύο τύπων σχολείων παρατηρούνται στο Βέλγιο, την Ελλάδα και την Ολλανδία. Μετά τη συνεκτίμηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των μαθητών και των σχολείων, η μέση διαφορά επιδόσεων μεταξύ των σχολείων με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών μαθητών και των σχολείων χωρίς μετανάστες μειώνεται περισσότερο από το μισό, σε πέντε μονάδες βαθμολογίας, και χάνει τη στατιστική της σημασία στις περισσότερες χώρες. Το PISA αποκαλύπτει έτσι ότι δεν είναι το υψηλό ποσοστό μεταναστών μαθητών σε ένα σχολείο, αλλά, μάλλον, το υψηλό ποσοστό μαθητών από μη ευνοημένα περιβάλλοντα στα σχολεία που εμποδίζει τις επιδόσεις τόσο των μεταναστών όσο και των μη μεταναστών.

Τα σχολικά συστήματα στις χώρες προορισμού μπορούν να επηρεάσουν τις επιδόσεις των μεταναστών μαθητών.

Τα σχολικά συστήματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ακαδημαϊκή επιτυχία των μεταναστών μαθητών, όπως φαίνεται από το γεγονός ότι οι μετανάστες μαθητές από την ίδια χώρα και με παρόμοια κοινωνικοοικονομική κατάσταση έχουν διαφορετικές επιδόσεις σε διαφορετικές χώρες προορισμού. Κατά μέσο όρο, οι αλλοδαποί μαθητές από αραβόφωνες χώρες που ζουν στην Ολλανδία σημειώνουν 100 μονάδες υψηλότερη βαθμολογία στα μαθηματικά από εκείνους που εγκαταστάθηκαν στο Κατάρ, αφού ληφθεί υπόψη η κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Οι Αλβανοί μαθητές στην Ελλάδα σημειώνουν 50 μονάδες υψηλότερη βαθμολογία στα μαθηματικά από ότι Αλβανοί μαθητές με παρόμοια κοινωνικοοικονομική κατάσταση που εγκαταστάθηκαν στο Μαυροβούνιο - μια διαφορά που είναι πολύ κοντά στη μέση διαφορά επιδόσεων μεταξύ Ελλάδας και Μαυροβουνίου. Οι μαθητές που έχουν γεννηθεί στην ηπειρωτική Κίνα σημειώνουν υψηλότερες επιδόσεις στα μαθηματικά σε αρκετές χώρες προορισμού από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, αλλά τείνουν να έχουν καλύτερες επιδόσεις στο Χονγκ Κονγκ-Κίνα από ότι στο Μακάο-Κίνα. Τα πρότυπα αυτά εξηγούνται ενδεχομένως και από άλλες διαφορές στο υπόβαθρο που επηρεάζουν τόσο την επιλογή του προορισμού όσο και τις επιδόσεις των μεταναστών.

Επιδόσεις των μεταναστών μαθητών στα μαθηματικά, ανά χώρα προέλευσης και προορισμού

Σημειώσεις: Οι εκτιμήσεις προκύπτουν από συγκεντρωτικά στοιχεία από τις βάσεις δεδομένων PISA 2003, PISA 2006, PISA 2009 και PISA 2012.

Οι μέσες επιδόσεις ανά ομάδα μεταναστών και ανά χώρα προορισμού λαμβάνουν υπόψη τις διαφορές στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Αντιστοιχεί στην προβλεπόμενη επίδοση της ομάδας εάν όλοι οι μετανάστες μαθητές που μετανάστευσαν από τη συγκεκριμένη χώρα προέλευσης και όλοι οι μη μετανάστες μαθητές σε όλες τις χώρες προορισμού είχαν την ίδια κοινωνικοοικονομική κατάσταση με τον μέσο μαθητή. Παρουσιάζονται μόνο οι χώρες προορισμού με στοιχεία για τουλάχιστον 20 μετανάστες μαθητές.

Πηγές: OECD, PISA 2003, 2006, 2009, 2012 Databases.

Οι αλλαγές στις επιδόσεις των μεταναστών μαθητών με την πάροδο του χρόνου υποδηλώνουν επίσης ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές συμπληρώνουν τις κοινωνικές πολιτικές για την προώθηση της ένταξης. Σε λιγότερο από μία δεκαετία, για παράδειγμα, η Γερμανία κατάφερε να μειώσει το ποσοστό των μεταναστών μαθητών με χαμηλές επιδόσεις κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες και να βελτιώσει τις επιδόσεις στα μαθηματικά των μεταναστών μαθητών δεύτερης γενιάς κατά 46 μονάδες - αυτό ισοδυναμεί με περισσότερο από ένα έτος τυπικής εκπαίδευσης (βλ. [PISA in Focus 53](#)).

Η ένταξη των νεαρών μεταναστών στο σχολείο αποφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη.

Τα εκπαιδευτικά συστήματα χρειάζεται να προβλέπουν τις προκλήσεις που είναι συνυφασμένες με τους ποικίλους πληθυσμούς μαθητών. Η καθυστέρηση της υποστήριξης των μεταναστών μαθητών μπορεί να κοστίσει ακριβά, καθώς οι δεξιότητες που αποκτώνται στο σχολείο καθορίζουν, σε μεγάλο βαθμό, τις ευκαιρίες απασχόλησης και την κοινωνική συμμετοχή στο μέλλον.

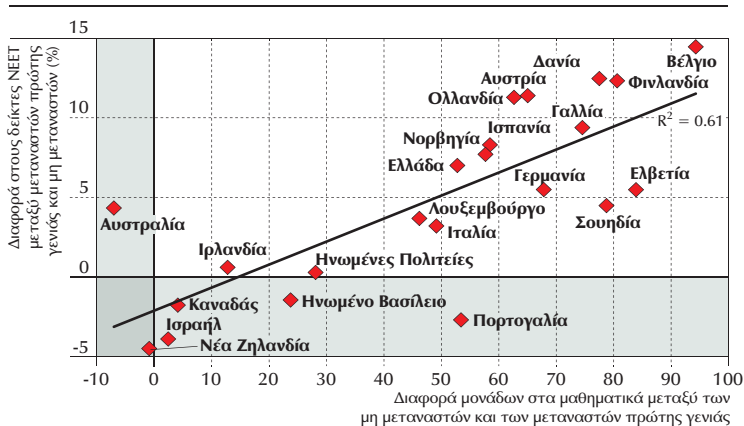
Το PISA δεν παρακολουθεί τους ίδιους μαθητές διαχρονικά, ούτε συγκρίνει τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα μεταξύ των γενεών. Ωστόσο, τα δεδομένα δείχνουν μια ισχυρή σχέση μεταξύ των επιδόσεων των μεταναστών πρώτης και δεύτερης γενιάς στις περισσότερες χώρες.

PISA

IN FOCUS

Επιδόσεις στα μαθηματικά και ποσοστό NEETs*, ανά μεταναστευτικό υπόβαθρο

* Το ποσοστό NEET μετρά το ποσοστό των ατόμων που δεν βρίσκονταν ούτε σε απασχόληση ούτε σε εκπαίδευση ή κατάρτιση το 2013. Καλύπτει τις ηλικίες 15 έως 34 ετών.

Σημείωση: Η διαφορά στις επιδόσεις στα μαθηματικά υπολογίζεται με βάση συγκεντρωτικά στοιχεία από το PISA 2003, 2006, 2009 και 2012.

Πηγές: PISA 2003, 2006, 2009, 2012 Databases; OECD/European Union (2015), Indicators of Immigrant Integration 2015: Settling In, OECD Publishing, Paris.

Οι μετανάστες μαθητές μπορούν να αποτελέσουν ένα ζωτικό μέρος των εκπαιδευτικών συστημάτων και έναν πολύτιμο πόρο για τη χώρα υποδοχής τους - αρκεί να αρθούν γρήγορα τα εμπόδια στην ακαδημαϊκή και κοινωνική ένταξη στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές που ενθαρρύνουν την ακαδημαϊκή ένταξη και προσφέρουν προγράμματα γλωσσικής υποστήριξης στο σχολείο μπορούν να βοηθήσουν στην ομαλή ένταξη των μεταναστών πρώτης γενιάς, καθιστώντας την ένταξη πολύ πιο εύκολη, με τη σειρά της, για τα παιδιά τους.

Συμπέρασμα: Τα εκπαιδευτικά συστήματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση των μεταναστών. Προγράμματα που μεριμνούν για την κάλυψη των γνωστικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών των μαθητών που αντιμετωπίζουν προβλήματα θα πρέπει να προσφέρονται από νωρίς, ώστε τα κενά στις γνώσεις και οι δυσκολίες στην επικοινωνία να μην γίνουν πηγές κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτές οι στοχευμένες παρεμβάσεις, μαζί με γενικότερες προσπάθειες για τη μείωση της επιρροής της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στην απόδοση, μπορεί τελικά να ωφελήσει τους πάντες.

Για περισσότερες πληροφορίες

Επικοινωνία Mario Piacentini (Mario.Piacentini@oecd.org)

Βλέπε [OECD \(2013\), PISA 2012 Results: Αριστεία μέσω της ισότητας \(τόμος II\): PISA, OECD Publishing, Παρίσι](#), [PISA in Focus no. 53, Can the performance gap between immigrant and non-immigrant students be closed? OECD Publishing, Παρίσι](#), [ΟΟΣΑ/Ευρωπαϊκή Ένωση \(2015\), Δείκτες ενσωμάτωσης των μεταναστών 2015: Settling In, OECD Publishing, Παρίσι](#), [ΟΟΣΑ/Ευρωπαϊκή Ένωση \(2015\), Δείκτες ενσωμάτωσης των μεταναστών 2015: Settling In, OECD Publishing, Παρίσι](#).

Επισκεφθείτε www.pisa.oecd.org www.oecd.org/pisa/infocus Adults in Focus Education Indicators in Focus Teaching in Focus

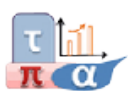
Φωτογραφίες: © khoa vu/Flickr/Getty Images © Shutterstock/Kzenon © Simon Jarratt/Corbis

Το παρόν έγγραφο δημοσιεύεται υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του ΟΟΣΑ. Οι απόψεις που εκφράζονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται σε αυτό δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις των χωρών μελών του ΟΟΣΑ. Το παρόν έγγραφο και οποιοσδήποτε χάρτης που περιλαμβάνεται σε αυτό δεν θίγει το καθεστώς ή την κυριαρχία επί οποιουδήποτε εδάφους, την οριοθέτηση των διεθνών συνόρων και συνόρων και την ονομασία οποιουδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής. Τα στατιστικά στοιχεία για το Ισραήλ παρέχονται από τις αρμόδιες ισραηλινές αρχές και τελούν υπό την ευθύνη τους. Η χρήση των εν λόγω στοιχείων από τον ΟΟΣΑ δεν θίγει το καθεστώς των Υψιπέδων του Γκολάν, της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και των ισραηλινών οικισμών στη Δυτική Όχθη σύμφωνα με τους όρους του διεθνούς δικαίου.

Αρχικά εκδοθέν από τον ΟΟΣΑ με τον τίτλο: "Can schools help to integrate immigrants?", PISA in Focus, No. 57, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/5jrqj7vk0jhhk-en>. Η μετάφραση δεν έγινε από τον ΟΟΣΑ και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ. Η ποιότητα της μετάφρασης και η συμφωνία της με τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της/των μεταφραστή/τριας/ών. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ανάμεσα στην πρωτότυπη εργασία και στη μετάφραση, μόνο το πρωτότυπο κείμενο θα θεωρηθεί έγκυρο.

Η χρήση του αρσενικού γένους γίνεται χάρην οικονομίας, προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη πολλαπλών επιθημάτων που δυσκολεύουν την ανάγνωση του κειμένου και δεν αναφέρεται αναγκαστικά στο πραγματικό γένος των υποκειμένων.

Η μετάφραση, προσαρμογή και γραφιστική επιμέλεια του κειμένου έγιναν στο πλαίσιο του Έργου «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

Τομεακό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025

Εθνικό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025